

Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgave

BACHA401-OBE-2024-VÅR-FLOW assign

Predefinert informasjon

Startdato:	09-05-2024 09:00 CEST
Sluttdato:	23-05-2024 14:00 CEST
Eksamensform:	Bacheloroppgave
Termin:	2024 VÅR
Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Flowkode:	203 BACHA401 1 OBE 2024 VÅR
Ekstern sensor:	Ekstern sensor 1
Intern sensor:	Intern sensor 1

Deltaker

Kandidatnr.:	103
---------------------	-----

Informasjon fra deltaker

Antall ord *:	8784
----------------------	------

Egenerklæring *: Ja

Jeg bekrefter at jeg har Ja
registrert
oppgavetittelen på
norsk og engelsk i
StudentWeb og vet at
denne vil stå på
vitnemålet mitt *:

Jeg godkjenner avtalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller

Nei

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

Friluftsliv i barnehagen

Kindergartens outdoor life

Vegard S. Kristiansen (Kandidatnummer: 103)

BACHA-401

Arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning Gol

Fakultet for lærarutdanning, kultur og idrett (FLKI)

Veileder: Jørgen Endseth Nerland

23.05.2024

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle

kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

English summary

The purpose of this study is to acquire knowledge about how and why kindergarten teachers can implement outdoor life into the kindergarten. This will be done through the problem: *How does kindergarten teachers define the word «outdoor life», and why and how do they implement this into their profession in the kindergarten?* Through the Framework Plan for kindergartens (Kunnskapsdepartementet, 2017), we can see that the work towards childrens development and education outdoor is expected to be a part of every norwegian kindergartens practice (s. 52-53). There are many reasons why this is the case, which will be specified more in the study through different theories. One of the things the Framework Plan states, is that the kindergarten shall work towards giving the children good experiences outdoor throughout the whole year (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 52). This actualizes this studys purpose, yet this is only a small part of what the Framework Plan states about outdoor life in kindergartens.

The theory can tell us that there are many positive effects from spending time outdoor in the nature. These effects apply to, among other things, childrens physical development, the development of language and speech, an early understanding of sustainable development, the ability to make own decisions and arguments for their opinions through interactions with others and the feeling of being able to master different tasks. These are all attributes that the children will need to develop, not only for the outdoor life, but for their life in general.

The method used in this study is a qualitative method, and the data was gathered through the interviewing of two kindergarten teachers. I developed a interview guide beforehand, to use as a guide to invite the informant to a conversation. The informants had a different amount of experience as a kindergarteen teacher, and they both had experience from different age groups.

The answers from the informants gave me insight to their definition on the word «outdoor life», and why and how they worked with outdoor life in their kindergarten. The answers to their definition of the word was very different. The same goes for the answers to why, but at the same time they had many similar answers as to how they work. Although, they gave me the impression that this was something they found meaningful to both the children and the adults, and that it was something they

had implemented as a big part of their practice. They also showed me that they were fairly educated through having conversations about theories and the effects of outdoor life in kindergartens.

Through this study, I have seen that despite the difference in the kindergarten teachers definition of the word outdoor life, they have similar ways to how they implement it in the kindergarten. It seems that the reason of why the kindergarten teachers practice outdoor life may vary, and I'm wondering if individual preferences and interests might be the reason.

Innholdsfortegnelse

English summary.....	2
1.0 Innledning.....	5
1.1 Bakgrunn for valg av tema	5
1.2 Problemstilling.....	6
1.3 Oppgavens oppbygging	6
2.0 Teori.....	7
2.1 Tidligere forskning	7
2.2 Friluftsliv	8
2.3 Motorisk utvikling.....	9
2.4 Språkutvikling og læring gjennom sanseerfaringer	9
2.5 Begynnende forståelse av bærekraftig utvikling	10
2.6 Undring og nysgjerrighet.....	11
2.7 Affordance	11
2.8 Mestring	12
3.0 Metode.....	13
3.1 Kvalitativ metode.....	13
3.2 Intervju og intervjuguide	13
3.3 Informanter.....	14
3.4 Analyse	14
3.5 Fallgruver og troverdighet	15
3.6 Etske refleksjoner.....	15
4.0 Empiri og drøfting.....	16
4.1 Hva er friluftsliv	16
4.2 Hvordan arbeide med friluftsliv i barnehage?	17
4.2.1 Planlegging og medvirkning	17
4.2.2 Voksenrollen	18
4.3 Hvorfor arbeide med friluftsliv i barnehage?.....	19
4.3.1 Bærekraftig utvikling.....	19
4.3.2 Mestring, motorikk og selvfølelse	20
4.3.3 Trivsel og fellesskap	22
4.4 Avslutning.....	23
4.5 Litteraturliste.....	25
4.6 Vedlegg.....	27

1.0 Innledning

I Rammeplan for barnehagen (2017) står det tydelig at barnehagen skal bidra til at barna «får gode opplevelser med friluftsliv året rundt» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 52). Dette i seg selv aktualiserer temaet friluftsliv i barnehage. Likevel ønsker jeg å understreke aktualiteten med at det også finnes en rekke utdrag som kan knyttes til friluftsliv i barnehage både i kapittelet for barnehagens verdigrunnlag gjennom blant annet bærekraftig utvikling og livsmestring og helse (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10-11). Blant disse finner vi målet om å fremme barnas fysiske og psykiske helse, at «barnehagen skal være en arena for daglig fysisk aktivitet og fremme barnas bevegelsesglede og motoriske utvikling» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 11) og «at barna skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10). I kapittelet om barnehagens formål og innhold kan det trekkes ut mål som handler om både omsorg, lek og læring som kan knyttes til friluftsliv, og selvsagt i kapitlene om barnehagens ulike fagområder. Her kan det trekkes frem mål om å oppleve «trivsel, glede og mestring ved allsidige bevegelseserfaringer, inne og ute, året rundt» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 49), og å få «en positiv oppfatning av seg selv» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 50).

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Mitt engasjement for friluftsliv i barnehagen starter i meg selv og mine opplevelser og erfaringer med friluftsliv. Jeg verdsetter følelsen jeg får av å bare kunne være til stede i meg selv og omgivelsene, uten noen form for forstyrrelser. Engasjementet mitt vokste seg sterkere etter hvert som de positive opplevelsene med barna i barnehagen også ble flere, og nok en gang blusset engasjementet opp da vi hadde om natur og friluftsliv i undervisningen ved siden av denne bacheloren. Gjennom mine erfaringer med barnehage opp igjennom årene, både i jobb, praksis og egne barns barnehager, har jeg fått inntrykk av at det er store variasjoner i engasjement og forståelse for friluftsliv i barnehage. Det kan være seg ulike tanker om hva friluftsliv er, hvordan det utøves og hvorfor dette er viktig å være bevisst i barnehagen. For å finne en motivasjon til å jobbe med det pedagogiske gjennom friluftsliv i barnehagen, bør vi også ha en forståelse for hvor verdifull denne arenaen vil kunne være for barnas utvikling, og samtidig være med på å positivt påvirke de ansattes trivsel på arbeidsplassen. I boken til Langholm (2017) kan vi lese om ansatte i barnehager som føler på en større ro rundt det å skulle tilbringe en dag i naturen med barnehagen (Langholm, 2017, s. 54). Man føler at man kan løsrive seg litt fra tidsklemmen i barnehagehverdagen, og at rommet for å ta ting mer på sparket i større grad er til stede (Langholm, 2017, s. 54).

Før jeg begynte å sette meg mer inn i temaet, hadde jeg en tanke om at friluftsliv handler om det samme for folk flest, og at det selvsagt er ganske likt det jeg har tenkt at friluftsliv er. Det blir tydelig for meg når jeg begynner å sette meg litt mer inn i temaet, at dette ikke er så lett, og at vi også kan skimte at man er i ferd med å få motsetninger representert i ulike definisjoner av begrepet (Faarlund, 2003, s. 5-6). Med bakgrunn i dette ønsket jeg å ta en nærmere titt på hvordan to barnehagelærere definerte, arbeidet med og så på som grunnlaget til friluftsliv og friluftsliv i barnehage. Dette er utgangspunktet for min problemstilling.

1.2 Problemstilling

«Hvordan definerer to barnehagelærere ordet friluftsliv, og hvordan og hvorfor legger de til rette for arbeid med friluftsliv i barnehagen?»

1.3 Oppgavens oppbygging

I den første delen av oppgaven vil jeg legge frem teori som vil være relevant for å belyse min problemstilling. Her vil jeg komme inn på tidligere forskning på området, ulike definisjoner på ordet friluftsliv og positive effekter ved bruk av friluftsliv i barnehagen. Videre går jeg mer inn i prosessen av undersøkelsen. Her presenterer og begrunner jeg metodiske valg som ble gjort gjennom undersøkelsesprosessen. Samtidig legger jeg frem ulike fallgruver og etiske utfordringer jeg kan støte på i prosessen. Etter kapittelet om metode legger jeg frem empirien og innsamling av data fra informantene, samtidig som jeg drøfter dette opp mot teori og tidligere forskning knyttet til problemstillingen, før jeg runder av oppgaven i avslutningen.

2.0 Teori

2.1 Tidligere forskning

I en fagartikkel skrevet av Heidi Osnes og Hilde Nancy Skaug (2015), kommer de frem til noen interessante funn når det kommer til barns fysiske aktivitet i naturen, kontra inne i barnehagen. Undersøkelsen går ut på å måle intensiteten i den fysiske aktiviteten inne i barnehagen, på utelekeplassen og i naturen. De legger derimot frem at den innsamlede dataen ikke gjør dem i stand til å si noe om hvor lenge barnas intensitet på nivå med helsemyndighetenes anbefalinger varer. Til tross for dette, er det likevel interessant å se i hvilke situasjoner den moderate til høye intensiteten forekommer i størst grad.

Undersøkelsen er gjort gjennom observasjoner av 211 barn i aldersspennet mellom ett og seks år. Barnehagene observasjonene er gjort i er Oslo, Akershus eller i nabokommuner, der 66% av utvalgt er gutter, mens 34% er jenter. De legger også til at observasjonene ikke nødvendigvis er gjort på samme tidspunktet i løpet av barnehagedagen. Det er også en stor variasjon i rommene og utformingen på utelekeplassene i barnehagene. Mens naturen i denne undersøkelsen stort sett er skog, eller områder de omtaler som «naturlignende område» som er omgitt av ulik type vegetasjon med ujevnt underlag.

Funnene jeg fant mest interessante i denne undersøkelsen var at barnas aktivitetsnivå i naturen var vesentlig høyere enn både inne, og utendørs på barnehagens områder. Hele 70 prosent av leken som foregikk i naturen utenfor barnehagens gjerder var av moderat eller høy intensitet, som det etter helsemyndighetenes anbefalinger bør være. Den leken som foregikk innenfor barnehagens område, både ute og inne hadde et betydelig lavere intensitetsnivå. Der omtrent halvparten av leken var av lav intensitet. Det de legger til som en mulig begrunnelse for disse funnene, er variasjonen i lekemulighetene naturen kan by på i motsetning til for eksempel utelekeplassen. Videre skriver de om at «Barna ser egne muligheter i terrenget avhengig av tidligere erfaringer og opplevelse av egen mestringskompetanse» (Osnes & Skaug, 2015, s. 18-21). Dette er det som blir omtalt som «affordance» (Neegaard, 2022, s. 19), som jeg senere i teorikapittelet vil komme nærmere inn på.

2.2 Friluftsliv

I boken til Nils Faarlund (2003) får vi en liten innføring i norsk friluftslivs historie og opprinnelse, der han legger frem at det bare for et par generasjoner siden var flertallet av norske innbyggere som livnærte seg av jakt, fiske og landbruk, mye av det vi i dag omtaler som «friluftsliv» (s. 21) Disse aktivitetene var naturligvis knyttet til naturen der jakt knyttet til skog og fjell, fiske til vann og elver, og landbruk til seterdrift. Enkelte innbyggere fra mer urbane strøk, som i hverdagen livnærte seg av industri og handel begynte etter hvert å tilegne seg egenskaper og interesser som fiske og jakt. Friluftslivet ble altså til med industrialiseringen og urbaniseringen av ikke bare Norge, men også andre land rundt om i verden. Etter hvert som tiden har gått har tolkningen av friluftsliv utviklet seg til at også det å gå på turer, stå på ski, kjøre snøscooter og sykle i skog og mark eksempelvis kan bli sett på som aktiviteter man forbinder med friluftsliv (Faarlund, 2003, s. 21).

Vi kan finne mange ulike definisjoner på ordet friluftsliv. Gjennom teorien er definisjonen som oftest har dukket opp vært den politiske definisjonen fra stortingsmeldingen som er: «opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden med sikte på miljøforandring og naturopplevelser» (Meld. St.18 (2015-2016) s. 10). Enkelte definisjoner er mer vide og åpne for tolkning enn andre, der «fritidsbruk av natur» (Odden, 2008, s. 25) er et godt eksempel på dette. Noen av definisjonene jeg har kommet over bærer preg av å i større grad ha en mer spesifisert definisjon. Her finner vi blant annet definisjoner som spesifiserer selv fremdriftsmåte og formål; «friluftsliv er ikke-motorisert ferdsel, opphold og aktiviteter i naturen med rekreasjon som formål» (Waalder, 2023). Eksempler på andre, mer spesifiserte definisjoner er: «Friluftsliv skal ikke bare vedlikeholde, men også videreutvikle det gode mennesket og det gode, enkle liv» (Sæther, 2003, s. 143) og «Friluftsliv, et kulturelt rituale hvor selve aktiviteten er underordnet naturmøtet» (Sæther, 2003, s. 143).

Som vi kan se, bærer definisjonene preg av at begrepet er unøyaktig avgrenset. Faarlund (2003) viser til at begrepet er så unøyaktig avgrenset at vi faktisk er i ferd med å få rake motsetninger i hvordan folk gir uttrykk for at de tolker det (s. 5-6). Hvis vi tar instanser som representerer offentlig forvaltning som eksempel, så vil ofte deres mening være at områder som har liten tilgjengelighet for folk flest, bli sett på som mindre verdifulle i en friluftslivssammenheng. Altså områder som er «urørte» og avsidesliggende. Mens friluftslivsforeninger ofte vil mene at nettopp disse plassene er de verdifulle områdene som er verd å verne, og som gir verdi til friluftsliv (Faarlund, 2003, s. 5-6).

2.3 Motorisk utvikling

Barn utfolder seg på en kroppslig måte, og gjennom denne væremåten lærer barna seg å kjenne både seg selv og verden som er rundt dem. I rammeplanen for barnehagen står det «*Gjennom arbeid med kropp, bevegelse, mat og helse skal barnehagen bidra til at barna blir trygge på egen kropp, får en positiv oppfatning av seg selv og blir kjent med egne følelser*» (Kunnskapsdepartementet, 2017, ss. 49-50). Bruk av kroppen og kroppslig beherskelse er tett knyttet opp mot utvikling av barnas oppfatning av dem selv. Dette gjør det utrolig viktig for både fysisk og psykisk helse at barna er i mye fysisk aktivitet, og opplever mestring gjennom ulike bevegelser (Osnes et al., 2015, s. 15-16). Barna opplever også naturen, som andre områder, gjennom å bruke kroppen aktivt. De løper opp og ned bakken, trærne blir klatret i og bergene blir brukt som sklier.

Når barna er ute i naturen er de som oftest i en eller annen form for bevegelse. Denne kroppslige utfoldelsen styres ofte av noen grunnleggende motiv som blant annet blir presentert av Bagøien (2003, s. 86-87). De er delt i fire og omfavner ulike behov barnet ønsker å utfylle, sansetrang, bevegelsestrang, skapertrang og spenningstrang (Bagøien, 2003, s. 86-87). Det første motivet kan kalles for sansetrang, der barna har et behov for å være i bevegelse fordi de er ute etter å bli sanselig stimulert (Bagøien, 2003, s. 86-87). Videre har vi det som omtales som bevegelsestrang, hvor barna kjenner på at de trenger å være i bevegelse etter de har vært i ro over en periode (Bagøien, 2003, s. 86-87). Skapertrang er også et av motivene til barns fysiske utfoldelse, der de kjenner på en trang for å skape noe fysisk i form av konstruksjonslek. Dette kan være for eksempel en hytte i skogen eller en hinderløype. Det siste motivet jeg vil nevne er spenningstrang. Her får barna en trang til å oppleve spenning i det fysiske miljøet, og det kan kanskje kobles til den mer risikofylte leken som oppstår når barna klatrer høyt i trærne eller beveger seg raskt på kanten av en skråning eller toppen av et berg (Bagøien, 2003, s. 86-87).

2.4 Språkutvikling og læring gjennom sanseerfaringer

Når vi er ute i naturen gir det barna gode muligheter til utvikling av deres språk og begrep. Vi finner mange situasjoner der barna får nye erfaringer de kan bearbeide med språket for å gi plass til nye begrep. For at denne prosessen skal være mest mulig lærerik for barna, er det viktig at de har engasjerte og interesserte medforskere som kan være med på å skape og diskutere teorier og hypoteser sammen med (Langholm, 2017, ss. 37-38).

I naturen, blir sansene stimulert på en annen måte. Vi møter på flere årstider som kan gi oss ulike utfordringer, nye opplevelser og en variasjon i hvordan vi håndterer oss selv i omgivelsene. Naturen gir også muligheten til stunder der vi føler på en stillhet og ro som fører til at luktesans og hørsel blir de dominerende sanseinntrykkene. Dette kan gjøre at barna får andre erfaringer, og lærings situasjoner enn de ville hatt dersom de var omgitt av mye visuell og auditiv støy. Når barna får slike sanseopplevelser som i tillegg blir kombinert og støttet opp av språk, vil dette gi mer dybde i begrepene barna lærer (Langholm, 2017, s. 39).

«Hvis fakta er frøene som senere skal bli til kunnskap og visdom, så er følelsene og sanseinntrykkene det fruktbare jordsmonnet hvor frøene kan spire. De tidlige barndomsårene er tiden der jorden skal klargjøres» (Carson, 1956, s. 46). Dette sitatet fra Marinebiolog og økolog Rachel Carson forteller oss mye om viktigheten av disse sanseinntrykkene, som vi kan møte når vi oppholder oss ute i naturen (Sageidet, 2019, s. 55). Noen av disse sanseerfaringene barna kan møte er det som blir omtalt som øyeblikkspedagogikk. I disse situasjonene er det opplevelser der barnet er i fullt fokus på det som skjer. De blir berørt sjelelig, kognitivt og kroppslig i deres engasjement. Dette kan skje i en situasjon der barnet henger seg opp i detaljer som farge, eller følelsen av overflaten på en sten. Når barnet er i disse situasjonene vil de være ekstra mottakelig for begrepslæring rundt det de ser, hvis det supplerer til det de opplever (Sageidet, 2019, s. 55).

2.5 Begynnende forståelse av bærekraftig utvikling

For at barna skal få et godt grunnlag for å ville ta vare på naturen og deres omgivelser, er de avhengige av å ha en kjærlighet til den. Dette får de gjennom gode erfaringer i naturen, gjerne i en tidlig alder (Langholm, 2017, ss. 78-79). Dette understrekes av en studie utført av Chawla, der målet var å finne ut hva som motiverte miljøaktivister. I denne undersøkelsen kom det frem at de mest utbredte svarene havnet på «positive opplevelser i naturen i barndom og ungdom» og «Rollemodeller i familien, vanligvis foreldre, men også besteforeldre eller andre eldre slektninger». Hos 77% av informantene som hadde svart på undersøkelsen med at deres motivasjon bygde på opplevelser fra barndommen, viste det seg at de hadde hatt gode rollemodeller som veiledet dem. Som rollemodeller bidro disse trygge personene til gode opplevelser og viste dem verdier i naturen (Langholm, 2017, s. 79).

2.6 Undring og nysgjerrighet

Undring er et begrep som kan brukes for situasjoner der vi får en følelse av at vi opplever noe vi ikke tidligere har opplevd, og at det er noe vi ønsker å komme til bunns i. Det er med andre ord en form for tenkning og/eller grubling (Bakke, 2018, ss. 24-25). Dersom barna blir møtt av de voksne i barnehagen med en interesse for deres undring, kan dette føre til mange gode samtaler og samspill. Disse situasjonene er gode utgangspunkt for språkstimulering, men også for at barna skal tenkte selvstendig, og få prøve seg på å reflektere og argumentere for sine meninger. Dette er noe som er en viktig egenskap å ta med seg videre i livet, også utenfor naturen (Bakke, 2018, s. 25). Rachel Carson mente at barna trenger minst én voksen til å undre seg sammen med for å opprettholde en nysgjerrighet, og trang til å finne spenning og mysterier i naturen (Langholm, 2017, s. 79).

2.7 Affordance

Affordance er et begrep som går igjen i barnehagelærerutdanningen. Det dette begrepet handler om, er individets evne til å se muligheter i miljøet og i sine omgivelser. Dette vil det være store variasjoner på i en barnegruppe, der individene har ulike erfaringer, bakgrunner og oppmerksomhet i forhold til hverandre. Disse erfaringene er faktorer som spiller inn på hvilke muligheter barna ser i omgivelsene. Noen vil kanskje se en større verdi for utforskning og lek i en hullete trestubbe, mens andre vil i større grad se mulighetene et mosetrasket berg har å by på for deres opplevelse (Neegaard, 2022, s. 19).

Affordance begrepet vil i en didaktisk sammenheng være nyttig for å kunne begrunne hvorfor turdestinasjonen vil kunne være med på å bidra til å berike barnas lek og opplevelse. Dette kan være faktorer som at området kan by på løsmaterialer som pinner, kongler eller andre gjenstander som kan bidra i lek, områder som gir rom for utforskning av dyreliv, spennende naturopplevelser, eller steder barna ser på som betydningsfulle (Neegaard, 2022, s. 19-20). Mye av dette kan ses i sammenheng med uttrykket «rommet som den tredje pedagog», som er fra Reggio Emilia barnehagenes pedagogiske filosofi. Det er ofte rommet innendørs som er omtalt i sammenheng med denne filosofien. Men dette kan også benyttes om uterommet, ettersom det i det store og hele handler om våre omgivelser. Det dette går ut på er at våre omgivelser, eller rommet ikke bare vil være et sted vi oppholder oss. Men et sted som har innhold og mening, og vil være berikende for våre samspill med andre mennesker, gjenstander, innhold, språk, tanker og kropp (Hansson, 2016, ss. 31-32).

2.8 Mestring

Følelsen av mestring er en viktig forutsetning for at både barn og voksne skal bli engasjert, og motivert. Som skrevet tidligere, henger mestring av kroppslige utfordringer tett sammen med ens selvoppfatning (Osnes et al., 2015, s. 15-16). Denne positive effekten på oppfatningen av en selv, kan også forårsakes av opplevelsen av mestring innenfor andre områder enn fysisk beherskelse. Situasjoner der barna får muligheten til å gjenkjenne både dyr, busker og trær i naturen, eller annen kunnskap de tidligere har tilegnet seg vil også kunne føre til en mestringsfølelse og stolthet (Langholm, 2017, s. 55). Dette vil på lik linje kunne påvirke denne følelsen positivt.

Ettersom naturen i stor grad består av varierte omgivelser, vil dette være et fantastisk utgangspunkt for å skape mestringssituasjoner for barn med alle mulige forutsetninger. En vil alltid kunne finne en stein barna klarer å klatre på, en bakke de kan rulle ned, et dyr de kan navnet på eller en konge de kan utforske alene eller i fellesskap. Utfordringene ved å ta seg frem i ulike omgivelser og med ujevne underlag vil kunne være en situasjon barna kan kjenne på mestring ved å ha klart å beherske. Disse omgivelsene er noe vi i naturen kan møte med varierte vanskelighetsgrader i forhold til barnas forutsetninger og egenskaper. Dette gjør at vi som voksne kan tilrettelegge turene på en måte som gjør at flest mulig i barnegruppen får kjenne på denne mestringsfølelsen (Langholm, 2017, s. 55).

Mestring i naturen kan som sådan knyttes til alle områdene oppgaven tidligere i teorikapittelet har kommet inn på. I naturen kan barna oppleve mestring på alle områder, om det dreier seg om språklig utvikling med grunnlag i førstehåndserfaringer, kreativitet og problemløsning gjennom affordances, motoriske utfordringer, undring og nysgjerrighet til naturen og kjærlighet til det som omgir oss og hva det gir av muligheter. Samtidig er det også viktig å nevne at opplevelser i fellesskap er med på å bygge relasjoner og at dersom man i barnehagen samler barna rundt opplevelser i naturen vil dette også kunne bidra til å styrke deres samspill, lek og erfaring av å være en del av et fellesskap (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 20).

3.0 Metode

Når det er snakk om metode for undersøkelse, handler det om hvilke hjelpemidler og undersøkelsesverktøy en har benyttet seg av i innhenting av empiri. Det skiller gjerne mellom kvalitativ og kvantitativ metode som to overordnede begreper, der kvalitativ metode går i dybden og kvantitativ metode går i bredden. Hovedforskjellene kan man også finne i måten empirien blir presentert på. Den kvantitative metoden sikter seg gjerne inn på resultater som kan fremstilles matematisk for å legge frem et stort omfang av objektivt materiale, mens den kvalitative har færre informanter og viser til mer subjektiv data som er vanskeligere å generalisere (Løkken & Søbstad, 2013, ss. 34-36)

Dette kapittelet tar for seg denne undersøkelsens metodiske valg. Det blir presentert spesifikk valgt metode, kvalitativt intervju, og fremgangsmåten ved prosessen rundt dette. Samtidig blir det vurdert mulige fallgruver og etiske hensyn i forbindelse med metoden.

3.1 Kvalitativ metode

For denne bacheloroppgaven er det valgt kvalitativ metode. Dette er med utgangspunkt i oppgavens omfang og problemstillingen som er valgt for oppgaven. Jeg ønsket å undersøke ulike barnehagelæreres oppfatning og tolkning av ordet friluftsliv og hvordan akkurat disse personene jobbet med dette i barnehagen. Dermed ble det også til at jeg valgte intervju som verktøy for å innhente informasjonen. Grunnen til dette er for at jeg til dette formålet var på utkikk etter å gå mer i dybden på hva informantene innehar av erfaringer, holdninger, og meninger rundt temaet (Kleven & Hjordemaal, 2018, ss. 21-22). Dette ville være interessant og givende for å få en enda større forståelse for hva som ligger bak, når det kommer til bruk av friluftsliv i barnehagen. I motsetning til en kvantitativ metode som i større grad går ut på tall og at noe skal måles.

3.2 Intervju og intervjuguide

Jeg valgte intervju som metode for å komme tett på informantene og sikre meg at jeg fikk relevante svar for min problemstilling. Intervju kjennetegnes at det er en intervjuer som stiller spørsmål, og en informant som svarer på spørsmålene (Løkken & Søbstad, 2013, s. 104). Dette foregår muntlig, og i min undersøkelse ble svarene registrert ved at jeg noterte meg underveis. I forkant av intervjuene utviklet jeg en intervjuguide. Guiden fungerte som en invitasjon til et samtaleemne, der det var rom

for at jeg kunne komme med oppfølgingsspørsmål. Målet var å få en dialog fremfor en utspørring for å gjøre informantene mer komfortabel og trygg i situasjonen, og forhåpentligvis i større grad gi ærlige og gode svar (Løkken & Søbstad, 2013, s. 108-109). Intervjuguiden starter med en runde introduksjonsspørsmål for å få overblikk i mer grunnleggende element som aldersgrupper og hvor ofte man er ute i naturen. Videre kommer det spørsmål rundt hva deltakeren tenker om ordet friluftsliv både i en privat, og profesjonsfaglig setting, før det går inn i mer konkrete spørsmål rundt temaet. På slutten av intervjuet gikk vi gjennom mine notater for at jeg i større grad kunne forsikre meg om at det jeg hadde gjort meg av notater stemte overens med det informanten ønsket å formidle. Notatene fra intervjuene ble så brukt som utgangspunkt for utvalg av empiri og sett opp mot problemstillingen for å trekke ut det mest relevante for min undersøkelse.

3.3 Informanter

Til denne undersøkelsen valgte jeg å invitere 2 barnehagelærere med ulik bakgrunn og erfaring fra forskjellige aldersgrupper for å stille til intervju. Dette var for å få en større variasjon i svarene til undersøkelsen, og gi en bredere oversikt over hvorfor og hvordan man kan jobbe med temaet i barnehagen både med små og store barn. En av barnehagelærerne har lang fartstid i barnehage både som pedagogisk leder og styrer, og jobber på storbarnsavdeling. Den andre er relativt nyutdannet og jobber i dag på småbarnsavdeling. De ble kontaktet via mail, og ga meg svar på om deltakelse i denne undersøkelsen ville være noe av interesse for dem. Etter jeg hadde fått svar, ble de begge tilsendt et samtykkeskjema utformet av skolen, og spesifisert til min oppgave av meg. Her fikk de skriftlig informasjon om hva formålet med undersøkelsen var, og hvilket tema de kunne forvente seg å bli intervjuet om. Gjennom oppgaven har informantene blitt anonymisert og omtalt som deltaker 1 (D1), og deltaker 2 (D2) for å ivareta informantenes personvern.

3.4 Analyse

Før intervjuet startet understreket jeg at jeg hadde taushetsplikt for hva som ble sagt under intervjuet, noe som også var informert om i samtykkeskjemaet de tidligere hadde fått tilsendt og skrevet under. Som tidligere nevnt ble det tatt notater undervegs, og disse ble gjennomgått på slutten av intervjuet. Jeg forsikret informantene om at notatene jeg tok gjennom intervjuet ville bli slettet etter analyseringen av dataene, for at dette ikke skal komme på avveie. Etter endte intervju, passet jeg på å starte med analyseringen av data så tidlig som mulig for å lettere huske detaljer. Med utgangspunkt i dette, og notatene, plukket jeg ut de svarene jeg mente passet best for å bidra til å gi

en besvarelse på min problemstilling. Dette har jeg gjort for å styrke gyldigheten i min undersøkelse (Anker, 2020, s. 109).

3.5 Fallgruver og troverdighet

I kvalitativ forskning er det flere utfordringer knyttet til det subjektive i både informanter og den som undersøker. Nærheten mellom de to er med på å utfordre undersøkelsens troverdighet da møtet mellom to mennesker aldri skjer uten gjensidig påvirkning av hverandre (Anker, 2020, s. 112). Nilssen (2012) beskriver dette som nærhetsprinsippet (s. 138). Videre kommer det tydelig frem viktigheten av å identifisere spesielt forskerens subjektivitet ved å gi innsyn i egne tanker, holdninger og meninger som kan ha vært med på å påvirke prosessen (Nilssen, 2012, s. 140).

I denne oppgaven, og spesielt i dette metodekapittelet, forsøker jeg å gjøre undersøkelsesprosessen gjennomiktig og dermed også mer troverdig gjennom å ta leseren med meg steg for steg (Nilssen, 2012, s. 141). Jeg synliggjør egne forventninger og tanker i forkant av prosessen, hvordan disse kan ha påvirket intervju og andre deler av prosessen og refleksjoner underveis, og begrunner utvalg av empiri gjennom å sørge for å hele tiden forsøke å svare på problemstillingen. Jeg vet at min og informantens subjektivitet gjør at denne undersøkelsen ikke er generaliserbar på samme måte som ved kvantitative undersøkelser, men det er heller ikke målet. Og selv om jeg har arbeidet bevisst med å være så objektiv som mulig, ta leseren med på prosessen, og forsøke å minimere fallgruvene, vet jeg at min rolle har betydning for det som kommer frem i oppgaven (Anker, 2020, s.112).

3.6 Etske refleksjoner

I kvalitative studier er det en rekke etiske dilemmaer som må betraktes i alle deler av prosessen. Det handler i bunn og grunn om å verne om informantene som stiller seg åpne og sårbare til en undersøkelse som de ikke har kontroll over. Da blir min oppgave å sikre at informantene blir riktig fremstilt, at det som blir gjengitt fra intervjuene stemmer overens med det som ble sagt og at dette igjen ikke får konsekvenser for de aktuelle informantene (Nilssen, 2012, ss. 144-152). Dette er noe jeg har måttet reflektere over og sørge for å minimere sårbarheten til informantene «både under planleggingen, i intervjusituasjoner, ved transkribering og analyse og ikke minst ved rapportering» (Løkken & Søbstad, 2013, s. 121). I førsteomgang dreide dette seg om informert samtykke, og som jeg har skrevet tidligere fikk informantene tilsendt et informasjonsskriv om undersøkelsen før de takket ja

til å delta (Løkken & Søbstad, 2013, s. 121). Der ble de også informert om muligheten til å si nei og å trekke seg ved et hvert tidspunkt av prosessen. De ble også forsikret og informert om undersøkelsens konfidensialitet og på hvilket tidspunkt datamaterialet skal slettes. Jeg sørger også for informantenes anonymitet gjennom undersøkelsen og i oppbevaring av notater frem til de slettes etter oppgavens ferdige vurdering (Nilssen, 2012, ss. 144-152).

4.0 Empiri og drøfting

4.1 Hva er friluftsliv

Empiri

Det første jeg vil legge frem er informantenes definisjon på ordet friluftsliv. D1 mente at for at det skulle kunne beregnes som friluftsliv, var man avhengig av at omgivelsene var en form for urørt natur. Hennes definisjon var at «*friluftsliv handler om å være ute i fri, urørt natur med en meditativ og avslappende atmosfære*». At friluftsliv innbyr til en annen ro for både voksne og barn uttrykket også D2, men hen var bestemt på at det ikke nødvendigvis måtte være i den urørte naturen, at det handlet om aktiviteter som ble gjennomført utendørs i frisk luft. Hun sier at «*friluftsliv er alt man gjør utendørs, fra lek i parker i storbyer til turer i naturen. Fri luft, og liv*». Hun mente man kunne oppleve mye på den velstelte plenen i parken i byen ved å legge seg ned og sanse gresset eller lete etter små maur, løpe over slettene, høre på fuglene eller kikke på skyene.

Drøfting

Informantenes svar på spørsmålet hadde til felles at de begge mente friluftsliv handlet om å være ute. Samtidig var de også opptatt av at friluftslivet kom med en form for ro hos både de voksne og barna. Dette støtter blant annet opp under funnet av teorien om at de voksne ofte føler på en ro rundt det å skulle oppholde seg i naturen i barnehagen (Langholm, 2017, s. 54). Videre kommer det frem at både D1 og D2 viser til en annen type ro, meditativ og avslappende atmosfære ute. Som i boken til Langholm (2017) kan det tenkes at dette handler om den følelsen av frihet de får ved å i større grad kunne løsrive seg fra tidsklemmen man opplever i barnehagen (Langholm, 2017, s. 54). Det kan også reflektere dette med forskjellen på uteliv og livet inne i barnehagen som gjerne har flere regler og grenser for barna, og både barn og voksne slipper litt mer løs.

Det som derimot kommer frem som et skille i definisjonene er kriteriet for området man oppholder seg når man utøver friluftsliv. Der den ene mente at friluftsliv måtte skje i urørt natur, skog og mark var den andre tydelig på at det like gjerne kunne skje i parken rett ved bykjernen. Det D2 sier om at man kan definere friluftsliv også som det å være ute i fri luft i byen samsvarer med det Faarlund (2003) nevnte i forhold til utviklingen av definisjonen (s.21). De senere årene kan definisjonen på friluftsliv for noen også romme aktiviteter som i større grad utfolder seg i de mer urbane strøk, og en høyere grad av teknologi blir akseptert inn i friluftslivet (Faarlund, 2003, s. 21). Dette står litt i motsetning til det Langholm (2017) skriver om at sanseerfaringer i friluftslivet er preget av mindre støy (s. 39). At det reflekteres en tvetydig definisjon på friluftslivbegrepet i barnehage, er tydelig gjennom utsagnene til denne oppgavens informanter. Jeg undrer meg over om begrepet kan være for uklart definert til at det er mulig å gjengi tilnærmet like beskrivelser på tvers av barnehager, samfunn og land. En refleksjon jeg har gjort meg i forbindelse med dette er om definisjonene i utgangspunktet reflekterer personen i større grad enn begrepet, og at det med bakgrunn i det også kan finnes like mange definisjoner og tolkninger av friluftsliv som det finnes mennesker i verden.

4.2 Hvordan arbeide med friluftsliv i barnehage?

4.2.1 Planlegging og medvirkning

Empiri

Gjennom samtalen om hvordan informantenes praksis for planlegging av friluftslivsaktivitetene i barnehagen er, kom det frem at begge informantene ikke nødvendigvis brukte så mye tid på dette. Begge informantenes avdelinger hadde som oftest faste turdestinasjoner, og trengte dermed organisering av rutiner i mindre grad ettersom dette var noe de var vant til. De la imidlertid mye vekt på at turdagene var preget av barns medvirkning og at de der og da tok utgangspunkt i barnas innfall og interesser. D1 fortalte at de opplevde at det var mer rom for å ta ting på sparket når de var ute i naturen, ettersom både behov for pauseavvikling og andre forstyrrelser ikke var til stede på deres turdager. Hun forteller om en tur de hadde i vinter som har satt seg som et godt minne og avslutter med at *«jeg bare elsker sånne dager, hvor barna får lov gjøre sitt. Jeg liker best å ta ting på sparket der og da»*.

Drøfting

At det kommer frem at informantene bruker lite tid på planlegging av friluftslivsaktiviteter i barnehagen, er for meg ingen overraskelse. Det er også det jeg har fått inntrykk av er en ganske normal praksis i norske barnehager, både gjennom mine år som medarbeider og som praksisstudent.

Om dette har en positiv eller negativ innvirkning på hvordan turene oppleves for barna rommer ikke denne oppgaven, men kan være interessant å undersøke videre. Det de derimot legger til grunn for ved den manglende planleggingen av friluftaktivitetene er at de verdsetter friheten naturen gir dem. Barna må i større grad bruke sin egen fantasi for å se mulighetene i omgivelsene, og effekten av dette kan vi se et eksempel av i undersøkelsen til Osnes og Skaug (2015). Der trekker de frem affordances som en mulig faktor til at barnas fysiske aktivitetsnivå er vesentlig høyere ute i naturen enn inne i barnehagen (Osnes & Skaug, 2015). Jeg tenker på grunnlag av teorien om affordances at det ikke nødvendigvis er fordelaktig å fullstendig utelate planlegging av friluftaktiviteter i barnehagehverdagen. Dette med bakgrunn i det Neegaard skriver om at valg av turdestinasjon vil være fordelaktig når det kommer til barns bruk av fantasi og affordances (Neegaard, 2022, s. 19-20). Han sier at valget av turdestinasjoner i stor grad vil være med på å berike barnas lek og opplevelse i naturen. Der løsmaterialer og muligheten for undring og utforskning er faktorer som spiller inn på dette (Neegaard, 2022, s. 19-20).

Jeg velger å se på svarene til informantene som et funn som understreker at vi ikke nødvendigvis må følge de planene som er lagt, men gi rom for at barnas innspill også får være med å definere dagen, medvirke slik rammeplanen sier vi skal (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 27). Det ligger også mye verdi, utvikling og samspill med både barn og naturen i de minuttene, timene eller dagene der barna «bare får gjøre sitt», som D1 så fint sier det. Likevel er det viktig å vise til at noe planlegging, av f.eks. turdestinasjonen, også vil kunne være med på å sikre at flere i barnegruppen får muligheten til å utfordre seg selv når det kommer til blant annet motoriske aktiviteter. Samtidig er det også viktig å belyse at dersom planleggingen er minimal og barnas selvdrevenhet og medvirkning større, vil den voksnes rolle der og da, med utgangspunkt i barnas utforskning og interesser, være av vesentlig betydning.

4.2.2 Voksenrollen

Empiri

D2 mente at noe av det viktigste i jobben med å støtte barns nysgjerrighet og utforskningslyst i naturen er oss voksne, og hvilke rollemodeller vi er. I likhet med D2, var D1 også opptatt av dette med de voksnes rolle for barnas nysgjerrighet. Her ble begrepet «regissør» i barnas undring nevnt, og viktigheten med å holde dialogen i gang og vise interesse for det barna er opptatt av å utforske. Hen uttrykte at «*det er ofte ikke mer som skal til for å trigge barns nysgjerrighet og utforskningslyst enn å si; se her! Hva er det som har skjedd her tror dere?*». D1 forteller også om at ting i naturen i større

grad er udefinerbart for barna, noe som tvinger dem til å tenke selv, og å bruke fantasien sin. Det kom også frem at barna er bedre til å se verdien i ting vi som voksne tar for gitt, som for eksempel en krokete pinne.

Drøfting

Undring er for meg en viktig del av det å være i naturen sammen med barna i barnehagen. Undring kan føre til mange gode samspill og være et godt utgangspunkt for barns utvikling (Bakke, 2018, s. 25). Dette samsvarer godt med det informantene sier i intervjuet. Noe av det viktigste for barns undring, var ifølge begge informantene den voksne og deres rolle. De la vekt på det å holde en dialog, og vise interesse for det barna var opptatt av. Her ønsker jeg å trekke frem det spesielt D2 sier om voksne som gode rollemodeller, som er med på å støtte barnas utforsking og nysgjerrighet. Disse meningene blir forsterket av det Rachel Carson skrev om at barna er avhengige av å ha minst én voksen å undre seg sammen med for å opprettholde nysgjerrigheten (Langholm, 2017, s. 79). Møtes man av disse engasjerende voksne vil det være et godt utgangspunkt for blant annet språkstimulering og videre undring, noe oppgaven går videre inn på i neste kapittel (Bakke, 2018, s. 25). Dette viser oss hvor viktig det er for oss som barnehagelærere å være til stede for barna i situasjonene, og vise at vi støtter opp om deres nysgjerrighet. Jeg vil likevel stille spørsmål rundt hvor ofte vi skal være undrende, og om dette i alle situasjoner vil være det barna er ute etter. I noen tilfeller kan det vel tross alt være at de er på utkikk etter et konkret svar fra personer som innehar mer kompetanse på området. Dette vil sannsynligvis, som mye annet, handle om å finne en balansegang, og lære seg å lese barna i situasjonene for å se om de er åpne for å forske for å komme frem til et svar.

4.3 Hvorfor arbeide med friluftsliv i barnehage?

4.3.1 Bærekraftig utvikling

Empiri

D2 var opptatt av hva introduksjon til friluftsliv kan bidra til å gjøre med barnas holdninger i forhold til bærekraft. Det å se at mennesket er en del av noe større enn oss selv, og få gode erfaringer og kjærlighet til naturen var faktorer som D2 mente kunne ha innvirkning på barnas holdninger til bærekraft. Hun sier «*det er viktig at barna får innblikk i at vi er en del av noe større. Det er et mangfold av dyr i naturen, og vi mennesker er en del av dette*». D1 uttrykket også dette ønske om å gjøre barna glad i naturen. Ikke nødvendigvis bare for at de skulle tenke bærekraft, men også for at de skulle ha gode forutsetninger og positive holdninger til å utnytte de godene friluftslivet i barnehagen

har å by på. Det uttrykkes hos de begge som om det er en selvfølge at «*man ønsker jo å få barna til å bli glade i naturen*».

Drøfting

Informantene gjorde det gjennom denne undersøkelsen tydelig for meg at de mener dette er et tema som er viktig på flere ulike plan, både for barna, for naturen og våre etterkommere. D1 nevner dette med at man ønsker å få barna glade i naturen gjennom positive opplevelser med friluftsliv, og D2 knytter dette sammen med et ønske om å ta vare på naturen rundt oss. Slik jeg tolker det handlet det hos de begge om at vi må gi barna gode opplevelser i naturen slik at de nå og senere i livet har en indre motivasjon for å ta vare på naturen og øyeblikkene som blir skapt her. Hvis vi tar for oss det D2 sier når det kommer til en begynnende forståelse av bærekraftig utvikling, kan vi se at det i stor grad samsvarer med hva vi kan lese i boken til Langholm (2017). Nemlig at en stor del av det å ville ta vare på naturen, er å bygge en god relasjon til den. Kjærlighet om du vil (Langholm, 2017, s.78-79).

4.3.2 Mestring, motorikk og selvfølelse

Empiri

Begge informantene forteller om at barna på en naturlig måte får brukt sansene sine mer når man er ute i naturen. D1 forteller at «*det å sitte ned i skogen alene og bare lytte, bare se og ta det inn. Det er i hvert fall mindfulness på sitt beste*». De snakker begge om sanseerfaringene som både noe lærerikt for barna, men også om hva det gjør med kroppen, hvordan det gir oss en ro og samtidig tilfører kroppen energi. D1 legger til at språkutvikling er noe det skjer mye av ute i naturen. Hen forteller om at språkutviklingen skjer i så mange situasjoner gjennom dagen når man er på tur med nye begrep, undrende samtaler og en ro som fører til at man lettere kan opprettholde en lengre dialog med barna. D2 nevner også dette med språkutvikling og utvikling på egentlig alle områder. Hun retter likevel flest av sine besvarelser mot det motoriske.

D2 er tydelig på at det å være ute i naturen fører til en naturlig måte å utvikle spesielt grovmotorikken hos barna. D2 forteller at det ulendte terrenget gir et bredt spekter av muligheter for utviklingen av barnas grovmotoriske ferdigheter, og at det har potensiale for å dekke det meste av de nødvendige ferdighetene barna vil kunne trenge. Hoppe, klatre, svømme og stå på ski er bare en brøkdel av hva

man kan gjøre av motoriske aktiviteter i naturen. Hen uttrykker det klart og tydelig med at «*det er så ubegrensede muligheter sånn rent motorisk!*». D2 legger til at det nødvendigvis ikke er like mye fokus på finmotorikk, men kommer med eksempler på aktiviteter man kan gjøre med barna som er med på å utvikle også disse ferdighetene.

Drøfting

D1's drivkraft i arbeidet med friluftsliv blir tydelig lagt frem og tatt opp gjentatte ganger. Det handler om roen hen klarer å finne sammen med barna i barnehagen, og de gode samtalene dette kan føre til. Dette vil jeg si også stemmer ganske godt overens med det Langholm (2003) skriver om i forhold til hvordan vi ute i naturen får en unik stillhet og ro, uten annen auditiv eller visuell støy, som gir rom for at sansene våre blir stimulert på en annen måte (s. 39). Når disse sanseinntrykkene i tillegg kombineres med språkstøtte gjennom tilstedeværende voksne, vil det kunne gi mer dybde i barnas språkforståelse (Langholm, 2017, s. 39). Det handler om at barna får en nærhet til språket gjennom de ulike sansene sine og dermed også en økt forståelse, flere knagger å henge begrepene på. De utforsker og gir kroppen mulighet til å respondere på de grunnleggende motivene for kroppslig utfoldelse som Bagøien (2003) skriver om, og får derfor flere nære erfaringer.

Erfaringene kan også dreie seg om det rent motoriske. Opphold i naturen vil kunne lede til en større variasjon av motoriske utfordringer for barna, spesielt drevet av sansetrang, bevegelsestrang, skapertrang og spenningstrang (Bagøien, 2003, s. 86-87). D2 uttrykte sterkt hvordan naturen er med på å utfordre barna motorisk, og at det ligger klart uendelig med utfordringer barna kan bryne seg på. Her ønsker jeg å trekke inn det Langholm (2017) skriver om at utfordringene ikke bør være for store, men akkurat nok til at de mestrer, kanskje med støtte fra en voksen eller annet barn, og samtidig får en utvikling (s. 55). Knytter vi dette sammen med det som har kommet frem tidligere i teorikapittelet kan vi se at denne mestringsfølelsen igjen er med på å utvikle barnas selvfølelse (Osnes et al., 2015, s. 15-16). Barns følelse av mestring i hverdagen er noe av det jeg verdsetter mest i barnehagen. Synet av et barn som tydelig uttrykker at hen kjenner på denne følelsen er veldig givende for meg som voksen, ettersom jeg selv vet hva den innebærer. Her blir vår oppgave som barnehagelærer viktig i form av at vi må bli godt kjent med barnegruppen og deres interesser for at vi best mulig skal finne en turdestinasjon som vil være passende for hele barnegruppen, ved at den inneholder variasjoner både for fysiske utfordringer og omgivelser som er inviterende, og legger til rette for barnas affordances (Langholm, 2017, s. 55).

4.3.3 Trivsel og fellesskap

Empiri

D1 la stor vekt på friluftslivets egenskaper til å bidra til å skape gode samtaler gjennom rolige omgivelser, og roligere voksne. At samtalene ble mindre preget av stress. Både D1 og D2 kunne fortelle at gjennom sin erfaring i jobben som barnehagelærer hadde de flere opplevelser der friluftslivet hadde hatt en innvirkning på barns trivsel. Gjennom observasjoner kunne D1 se at samhold og vennskap ofte lettere kunne bli knyttet ute i naturen. D1 sier *«Det er mye lettere å bygge relasjoner i skogen enn inne i barnehagen, fordi de har mindre forstyrrelser rundt seg»*. D1 kom etter dette også med et konkret eksempel på et barn som hadde startet i barnehagen som var veldig forsiktig av seg. Barnet hadde sakte, men sikkert blitt tryggere på både seg selv og resten av barnegruppen. D1 fortalte at det kunne virke som de gode samtalene de hadde sammen på turene, både barn og voksne, var det som hadde en positiv effekt på barnet. Dette resulterte i en forbedret selvfølelse og økt trivsel i barnehagen.

D2 sine erfaringer handlet mer om barn som vanligvis var utagerende i barnehagen, som fikk en endring i deres atferd når de var ute i skogen. Hen mente dette kunne være grunnet færre begrensninger på både plass og regler i naturen. D2 fortalte om at det var tydelig forskjell på både hvordan de voksne håndterte situasjonene, og hvordan barnet forholdt seg til andre barn. De voksne tolererer vilter atferd i større grad når man er i uterommet, noe som fører til færre irettesettelser. D2 avslutter med å si *«Barna føler på en ro, og at her har de lov til å gjøre mer av akkurat det de vil»*.

Drøfting

I uterommet vil det ikke bare være en stor variasjon i omgivelsene, men også i mulighetene vi som voksne gir dem. Etter min erfaring er det i større grad akseptert fra de ansattes side at barna får klatre i et tre i skogen, enn at man gir barna lov til å klatre på kommoder, bord og kjøkkenbenker inne i barnehagen. Noe som understrekes av D2 i intervjuet. Med dette som utgangspunkt vil mulighetene barna har ute i naturen være mye større ettersom de har nettopp disse mulighetene lettere tilgjengelig (Neegaard, 2022). Det kan virke som om rammene og grensene er løsere, og at dette igjen gir rom for at barna kan ha flere måter å uttrykke seg og bruke kroppen på. Dette igjen kan tenkes å ha en sammenheng med barnas mestringsfølelse. Se for deg gutten som ikke klarer å sitte stille i samlingsstund inne være ute og kunne lede an utforskning med sine venner, og kanskje til og med synge en sang om ulike fugler eller imponere med kunnskaper om edderkopp. Jeg tenker at mestringsfølelsen han føler på i denne situasjonen vil kunne være med på å bygge hans selvfølelse, hans

posisjon i gruppa og egen følelse av å være en del av fellesskapet. Det samme kan gjelde jenta som er i stadige fysiske konflikter innendørs fordi kroppen føler på en trang til å bevege seg i større grad enn det er rom for inne. Det virker for meg åpenbart at hun vil oppleve mestring i større grad i naturen der hun får gitt uttrykk for bevegelsestrangen på en annen måte (Bagøien, 2003, s. 86-87). Det Langholm (2017) skriver om mestring og selvfølelse er knyttet til denne drøftingen. Her ønsker jeg også å trekke en linje mellom mestring og selvfølelse på den ene siden og trivsel og fellesskap på den andre. Det å føle mestring og få økt selvfølelse antar jeg her at også henger sammen med trivsel fordi man i større grad får være seg selv i gruppa, og dermed også får flere erfaringer i fellesskap som igjen fører til at man kan oppleve å være en større del av gruppa i lek (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 20). Dette vil jeg også tro har skjedd med barnet D1 snakker om, som over en lengre periode har brukt tiden på å bli kjent med seg selv, naturen og de rundt seg, og uttrykte etter hvert mer trivsel både i seg selv og gruppen.

4.4 Avslutning

Denne oppgaven har tatt for seg problemstillingen «Hvordan definerer to barnehagelærere ordet friluftsliv, og hvordan og hvorfor legger de til rette for arbeid med friluftsliv i barnehagen?». Gjennom teorikapittelet blir det presentert ulikt teoretisk grunnlag som kan være til støtte for å besvare og belyse problemstillingen. Her kommer jeg inn på hva friluftsliv er, og hvordan definisjonen av dette har vært og er i utvikling, noe som har ført med seg ulike definisjoner som kan synes å være noe motsigende. Bærekraftig utvikling, affordance, mestring og motorisk og språklig utvikling blir også presentert. Videre går det over i metode. Dette kapittelet belyser undersøkelsens metodiske valg og prosess og inkluderer refleksjoner og beskrivelser som skal være med å styrke oppgaven i sin helhet.

Deretter presenteres empirien og dette drøftes samtidig opp mot oppgavens problemstilling. Her blir det tydelig at jeg også i min undersøkelse får ulike definisjoner på friluftsliv av mine informanter. Samtidig kommer det frem at måten man jobber med friluftsliv på er tilnærmet lik eller har mange fellestrekk med hverandre, uavhengig av definisjon. Mye medvirkning og lite planlegging preget svarene, og jeg drøfter over om dette bare er positivt for barna. Det finnes mye teori på at medvirkning og affordance er positivt for barn, men det er også tydelig at dette ikke skjer av seg selv. Det er både avhengig av voksenrollen i situasjonen og kan bli vesentlig bedre utnyttet dersom man har noen rammer for friluftsliv gjennom f.eks. planlegging av destinasjon hvor man har tenkt gjennom på forhånd hvilke utfordringer barna kan møte på her.

Det kan virke som om hvorfor man jobber med friluftsliv varierer noe, og jeg undrer meg over om dette er med bakgrunn i individuelle preferanser og interesser. Til sammen kommer informantene inn på mange tema som er like, men de velger å utdype ulike deler. Der D1 er fokusert på roen og samtalene som oppstår i naturen er D2 i større grad opptatt av bærekraftig utvikling. Og der D1 er opptatt av språkutvikling bruker D2 mer av sin tid i intervjuet på å snakke om den motoriske utviklingen som følger med friluftsliv.

Gjennom arbeidet med denne oppgaven og samtalene med informantene, har jeg blitt inspirert og fått øynene opp for at det kan være mer ved begrepet friluftsliv enn hva jeg tidligere hadde sett. Jeg har i forkant stort sett vært enig i definisjonen som kommer frem i stortingsmelding nr.18 (Meld. St.18 (2015-2016) s. 10), men hatt en formening om at denne friluftsliv er noe man ikke finner noe annet sted enn i forholdsvis urørt natur. Man kan tenke at det i mer urbane omgivelser, som i en park, vil være mer støy. Men en form for støy vil vi også kunne møte i omgivelsene jeg tidligere hadde som krav for begrepet friluftsliv. Lyden av bølgene ved havet og vinden i trærne vil jeg definere som en hvit støy, på lik linje med lydene av biler eller mennesker vi vil kunne møte i parken. Det er for meg allikevel ingen tvil om at jeg fortsatt vil foretrekke «støyen» fra sjøen og vinden i trærne. Men jeg vil ikke utelukke muligheten for å erfare magien i friluftslivet også i de mer urbane omgivelsene. Fascinasjonen over funnet av et nytt og spennende insekt, vil nok være et øyeblikk som setter inntrykk både om det er i skogen, eller i parken.

4.5 Litteraturliste

- Anker, T. (2020). *Analyse i praksis: en håndbok for masterstudenter*. Cappelen Damm Akademisk.
- Bagøien, T. E. (2003). *Barn og natur i samspill: Barns naturopplevelser*. I T.E. Bagøien (Red.), *Barn i friluft: om verdifullt friluftsliv* (2. utg., s. 79-109). SEBU forl.
- Bakke, H. H. (2018). *Natur, miljø og teknologi i barnehagen*. Universitetsforlaget.
- Carson, R. L. (1956). Help your child to wonder. *Woman's Home Companion*
- Faarlund, N. (2003). *Friluftsliv : hva - hvorfor - hvordan* ([Digital nyutg.] ved Lars Verket, s. 55 s.).
Naturliv.no. <http://www.naturliv.no/faarlund/hva%20-%20hvorfor%20-%20hvordan.pdf>
- Hansson, H. (2016). *En barnehage til begjær*. Fagbokforlaget.
- Kleven, T. A., & Hjordemaal, F. R. (2018). *Innføring i pedagogisk forskningsmetode: en hjelp til kritisk tolking og vurdering* (3. utg.). Fagbokforlaget.
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Udir.no*. Hentet fra Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver:
<https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>
- Langholm, G. (Red.). (2017). *Forskerfrøboka* (2. utg.). Fagbokforlaget.
- Løkken, G., & Søbstad, F. (2013). *Observasjon og intervju i barnehagen*. Universitetsforlaget.
- Neegaard, H. (2022). Friluftslivspraksis i barnehagen: Natur og affordance. I I. W. Krempig (Red.), *Barnehagens friluftsliv* (s. 17-33). Cappelen Damm Akademisk.
- Nilssen, V. (2012). *Analyse i kvalitative studier: Den skrivende forskeren*. Universitetsforlaget.
- Odden, A. (2008). Hva skjeer med norsk friluftsliv?: En studie av utviklingstreekk i norsk friluftsliv 1970-2004 [Doktorgradavhandling]. Norges teknisk-naturvitenskaplige universitet, fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse, Geografisk institutt.
- Osnes, H., Skaug, H. N., & Kaarby, K. E. (2015). *Kropp, Bevegelse og helse i barnehagen*. Universitetsforlaget.
- Osnes, H. & Skaug, H. N. (2015). Kroppslig lek, fysisk miljø og helse i barnehagen. *Første steg, 2015(2)*, 18-21.
<https://www.utdanningsnytt.no/files/2019/06/27/F%C3%B8rste%20steg%20%202015.pdf>
- Sageidet, B. A. (2019). Pedagogiske metoder for å lære barn om sammenhenger for bærekraftig utvikling: Læring om sammenhenger ved bruk av sansene. I K. E. W. Bjørndal (Red.), *Bærekraft i praksis i barnehagen* (s. 53-67). Universitetsforlaget.
- Sæther, E. (2003). *Friluftslivets historie: Om begrepet friluftsliv*. I T.E. Bagøien (Red.), *Barn i friluft: om verdifullt friluftsliv* (2. utg., s. 141-153). SEBU forl.

Meld. St. 18 (2015-2016). Friluftsliv: *Natur som kilde til helse og livskvalitet*.

Det kongelige klima- og miljødepartementet

<https://www.regjeringen.no/contentassets/9147361515a74ec8822c8dac5f43a95a/no/pdfs/stm201520160018000dddpdfs.pdf>

Waler, R. (2023, 18. desember). *Friluftsliv*. Store norske leksikon. <https://snl.no/friluftsliv>

4.6 Vedlegg

Vedlegg 1: samtykkeskjema

Samtykkeskjema for deltakelse til bacheloroppgave

Dette er et spørsmål om du ønsker å delta som informant til min/vår bacheloroppgave. Formålet med oppgaven er å undersøke hvordan og hvorfor man kan jobbe med friluftsliv i barnehagen

Problemstillingen min er: «Hvordan definerer to barnehagelærere ordet friluftsliv, og hvordan og hvorfor legger de til rette for arbeid med friluftsliv i barnehagen?»

Hva innebærer det for deg å delta?

Dersom du ønsker å delta i prosjektet, innebærer det deltakelse i intervju. Intervjuet vil inneholde spørsmål om hvordan du som barnehagelærer jobber med friluftsliv i din barnehage. Veileder vil få innsyn i informasjon fra intervjuet. Det vil derimot ikke bli gitt personopplysninger eller andre opplysninger som kan føre til identifikasjon av deg.

Det er frivillig å delta

Det er helt frivillig å delta i prosjektet. Dersom du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket ditt, uten å oppgi grunn. Alle dine personopplysninger og informasjon fra intervjuet vil da bli slettet.

Ditt personvern – Hvordan jeg/vi oppbevarer dine opplysninger

Datamaterialet og oppgaven vil være anonymisert og det vil dermed ikke være mulig at noen gjenkjenner deg. Jeg/vi vil behandle personopplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Notater fra intervjuet/observasjonene vil oppbevares utilgjengelig for andre. Dersom det kommer fram personopplysninger underveis i intervjuet/observasjonene, vil disse bli kodet slik at bare jeg/vi kan forstå hva de betyr.

Hva skjer med opplysningene etter at bacheloroppgaven er levert?

Notatene fra intervjuet/observasjonene makuleres og slettes når oppgaven er levert og godkjent. Oppgaven skal leveres 23. mai 2024, deretter følger en tre ukers sensurtid.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Dersom du har spørsmål til oppgaven eller ønsker mer informasjon. Ta gjerne kontakt med: Vegard Kristiansen

Mobil: 48072804

Epost: vegardx@live.com

Med vennlig hilsen

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjonen om prosjektet, og fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

Å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine svar/observasjonene kan oppbevares og behandles fram til prosjektet er avsluttet.

(Signatur av prosjektdeltaker, sted og dato)

Vedlegg 2: Intervjuguide

Intervjuguide

Problemstilling: «Hvordan definerer to barnehagelærere ordet friluftsliv, og hvordan og hvorfor legger de til rette for arbeid med friluftsliv i barnehagen?»

1. Introduksjon

- hvilken aldersgruppe jobber du med?
- Hvor ofte er dere ute i naturen med barnegruppen?
- Hva er ditt forhold til ordet friluftsliv?

2. Friluftslivet

- Hvordan vil du definere ordet friluftsliv?
- Kan du konkretisere hva du mener er de viktigste elementene i friluftsliv?
- Hvordan skiller det du har sagt om friluftsliv til nå seg fra dine profesjonsfaglige tanker om friluftsliv i en pedagogisk kontekst i barnehagen?

3. Planlegging og Tilrettelegging

- Hvordan planlegger dere friluftaktiviteter for barna?
- Går turdestinasjonene som oftest til tilrettelagte områder, eller til «urørt» natur?
- Hvordan tilrettelegger dere for ulike årstider og værforhold?

4. Samarbeid og Inkludering

- Hvordan involverer dere foreldre i friluftaktiviteter?
- Er det tiltak for å inkludere alle barn, uavhengig av fysiske eller andre begrensninger?

5. Pedagogisk Tilnærming

- Hvordan knytter dere friluftsliv til pedagogiske mål og læreplaner?
- Er det bestemte verdier eller ferdigheter dere ønsker å fremme gjennom friluftsliv?
- Hvordan støtter friluftsliv barnas nysgjerrighet og utforskningslyst?
- Hvordan tenker du friluftsliv bidrar til barnas læring og utvikling?

- Har du bemerket spesifikke øyeblikk eller erfaringer der friluftsliv har hatt en positiv innvirkning på barnas trivsel?

6. Evaluering og Justering

- Hvordan evaluerer dere effekten av friluftslivsaktivitetene?
- Er det noen endringer eller justeringer dere har gjort basert på erfaringene deres?
- Hvordan måler dere barnas engasjement og glede i friluftslivsaktivitetene?

7. Ressurser og Utstyr

- Hvilke ressurser og utstyr bruker dere for å støtte friluftslivet?
- Er det utfordringer eller begrensninger når det gjelder tilgang til friluftsområder eller utstyr?

8. Fremtidige Ambisjoner

- Har dere planer om å utvikle friluftslivet videre i barnehagen?
- Hvordan ønsker dere at friluftslivet skal utvikle seg i fremtiden?